

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З РЕЙДЕРСЬКИМ ЗАХОПЛЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВ

Довготривала економічна та політична криза в Україні, спад виробництва, постійні зміни діючого законодавства у різних сферах господарювання, створює умови для розвитку та появи нових негативних явищ. Особливе місце серед таких явищ займає рейдерське захоплення підприємств. Об'єктами рейдерського захоплення стають здебільшого підприємства, які не витримали жорсткої конкурентної боротьби, що нагадує у сучасних умовах «бої без правил», або стали своєрідним «камінням спотикання» на шляху монополізації інтересів окремих підприємств.

Підтримуючи точку зору багатьох науковців (див., наприклад: Артюх О. М. Загальна характеристика протидії законній господарській діяльності // Процесуальні, криміналістичні та психологічні аспекти досудового розслідування : матеріали Всеукр. наук-практ. конф. (Одеса, 7 листопада 2014 р.). Одеса : ОДУВС, 2014. С. 102–104; Бабич Т. Рейдерство в Україні — загроза національній безпеці // Віче. 2010. № 14. Режим доступу : <http://www.viche.info>; Зеркалов Д. В. Рейдеры: пособие. К.: КИТ, 2007. 188 с.; Юрченко О. М. Рейдерство в Україні // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2012. № 2 (28). С. 80–87 та ін.), можливо стверджувати, що злочинцями, причетними до зазначеного виду злочинної діяльності, розроблено відповідні схеми (алгоритми, моделі, технології) рейдерських захоплень відповідно від напрямку (сфери) господарської діяльності підприємства.

З урахуванням аналізу матеріалів судової практики, результатів багаточисельних журналістських розслідувань, схема рейдерського захоплення підприємства може бути представлена у такий спосіб:

- обрання об'єкта злочинного посягання та збір інформації відносно нього в залежності від сфери господарської діяльності;
- визначення мотивів і мети рейдерського захоплення підприємства;
- обрання методів та прийомів збору інформації, необхідної при підготовці й вчиненні рейдерського захоплення;
- визначення обстановки вчинення злочинів (місця, часу та умов (створення їх штучно або використання існуючих));

- обрання способів підготовки, способів вчинення та способів приховання окремих злочинів, забезпечуючих рейдерське захоплення підприємства;

- визначення необхідності застосування відповідних способів протидії виявленню та розслідуванню злочинів, пов'язаних з рейдерським захопленням підприємства;

- встановлення та використання корумпованих зв'язків у правоохоронних органах, органах державної влади й управління на різних етапах рейдерського захоплення;

- окреслення кола суб'єктів вчинення злочинів, пов'язаних з рейдерським захопленням підприємства.

Підгрунтям для більшості рейдерських захоплень підприємств можливо вважати корумповані зв'язки, як у правоохоронних органах, судових органах, органах державної влади та управління в залежності від напрямку господарської діяльності, прибутковості, ліквідності активів об'єкта рейдерського захоплення.

Підтримуючи точку зору дослідників злочинів, пов'язаних з рейдерським захопленням підприємств (див., наприклад: Артюх О. М. Характеристика організованих злочинних груп, діяльність яких спрямована на протидію законній господарській діяльності // *Právna veda a prax v treťom tisícročí: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Košice, 27–28 február, 2015. С. 172–174*), можливо вважати, що до окремих рейдерських захоплень підприємств причетні окрім представників законодавчої та виконавчої влади (наприклад, народні депутати України, Прем'єр-міністр України, міністри Кабінету Міністрів України тощо), олігархи й керівники фінансово-промислових груп, які мають «взаємопроникаючу» структуру.

Саме окреслений вид протиправної діяльності вище визначених осіб повинен привернути увагу такого правоохоронного органу як Державне бюро розслідувань.

Використовуючи весь арсенал наданих можливостей, ДБР, на наш погляд, має шанс протистояти протиправній діяльності високопосадовців, спрямованій на забезпечення рейдерських захоплень підприємств, які становлять підґрунтя економіки України, як крупні платники податків.

Однак, задля ефективності діяльності новоствореного правоохоронного органу, необхідно обов'язково забезпечити використання досвіду та можливостей інших дещо споріднених правоохоронних органів, таких як: Державна фіскальна служба України, СБУ, НПУ, НАБУ, та ін.

У зв'язку з цим, на наш погляд, на базі ДБР доцільним було б створення багатофункціонального інформаційного банку даних (з обме-

женим доступом), який буде містити дані про осіб та організації, що спеціалізуються на недружніх поглинаннях із кримінальним відтінком; про об'єкти, щодо яких рейдерське захоплення найбільш можливо, для чого варто визначити систему оціночних показників, які будуть сигналізувати про можливість недружніх поглинань (або рейдерських захоплень).

Аріанур Л. А.

студентка 1-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗНАЇЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПІДРОЗДІЛАМИ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Державне бюро розслідувань — новий правоохоронний орган, покликаний протидіяти злочинам високопосадовців, на створення якого Україна пішло понад 20 років. 12 листопада 2015 року Верховна Рада України прийняла довгоочікуваний Закон «Про Державне бюро розслідувань», створення якого передбачено КПК України не пізніше як через п'ять років після набрання чинності цим кодексом, тобто до 20 листопада 2017 року.

Прийняття цього закону передували гострі дискусії, кропітка та довготривала робота професіоналів в галузі права для того, щоб положення норм закону відповідали основоположним принципам Конституції України, практики Європейського суду з прав людини та нагальним потребам реальної протидії злочинності в вищих гілках влади.

На шляху до євроінтеграції Україна повинна імплементувати в систему влади нові правоохоронні органи, покликані на боротьбу зі злочинами та корупційними правопорушеннями вищих посадових осіб та працівників правоохоронних органів. Правозахисна організація Amnesty International, що має на меті проведення досліджень та дій, спрямованих на попередження та припинення грубих порушень прав людини, а також допомогу тим, чиї права вже були порушені, неодноразово закликала Україну пришвидшити створення бюро розслідувань для здійснення незалежного розслідування протиправних дій, вчинених працівниками правоохоронних органів.

За старою радянською системою, яка потім передалась нашій країні, прокурори та слідчі працювали в одному органі, пліч-о-пліч так